

ผลการจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียนที่มีต่อการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม
ของเด็กปฐมวัย
The Effect of ASEAN Cooking Activity Provision on Cultural Awareness
of Young Children

Received : 2021-10-21

Revised : 2021-12-21

Accepted : 2022-04-05

ผู้วิจัย นันทน์ภัสร์ พันธวงศ์¹

ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลธร²

Nannapat Pantuwong

Nannapat.pan@ku.th

Piyanan Hirunchalothorn

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้เป็นเด็กชั้นอนุบาลจำนวน 9 คน ที่กำลังศึกษาระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1- 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวัดขนอน(ศรัทธาสวรรณราษฎร์อุปถัมภ์) อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แผนการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารอาเซียน และแบบสังเกตพฤติกรรมการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยมีการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมสูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารอาเซียน โดยด้านการเข้าใจวัฒนธรรมตนเองมีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนจัดกิจกรรมเท่ากับ 3.00 และหลังการจัดกิจกรรมเท่ากับ 9.00 รองลงมาคือด้านการเข้าใจวัฒนธรรมผู้อื่น มีคะแนนเฉลี่ยก่อนจัดกิจกรรมเท่ากับ 3.22 และหลังการจัดกิจกรรมเท่ากับ 9.00 และด้านการมีปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรมมีคะแนนเฉลี่ยก่อนจัดกิจกรรมเท่ากับ 3.11 และหลังการจัดกิจกรรมเท่ากับ 8.67 ตามลำดับ

คำสำคัญ : การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม, การประกอบอาหารอาเซียน, เด็กปฐมวัย

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Master of Education (Early Childhood Education). Department of Education Faculty of Education. Kasetsart University.

² อาจารย์ ดร. สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Dr. Program in Early Childhood Education. Department of Education Faculty of Education. Kasetsart University

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate cultural awareness of young children who had been participated in ASEAN cooking activities. The target group used as 9 children who studied in kindergarten level 1 - 3 in the second semester of academic year 2018 at Wat Khanon School, Photharam District, Ratchaburi Province. The tools used in the study were the ASEAN cooking activities plans and observation form of cultural awareness of young children. The data were analyzed by using the mean, standard deviation and content analysis.

The results of the study showed that young children had higher cultural awareness after receiving ASEAN cooking activities. The most changed aspect was the understanding of self-culture with a mean score before the experiment was equal to 3.00 and after the experiment was equal to 9.00 followed by the understanding of other cultures with a mean score before the experiment was equal to 3.22 and after the experiment was equal to 9.00 and cross-cultural with a mean score before the experiment was equal to 3.11 and after the experiment was equal to 8.67 interaction respectively.

Keywords: Cultural Awareness, ASEAN Cooking, Young Children

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีพลเมืองที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ความเชื่อและวิถีชีวิตเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการย้ายถิ่นฐานของประชากรประเทศอื่น หรือการเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน จึงทำให้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างชัดเจน สำหรับประเทศไทยของเรานั้น เรามีวัฒนธรรมไทยเป็นหลัก แต่ก็อยู่บนความแตกต่างทางวัฒนธรรมอื่น เพราะถึงแม้เรามีความแตกต่างกัน แต่สังคมไทยก็มีความเป็นชาตินิยมอยู่มาก และมองว่าสังคมไทยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่จริงๆ แล้วสังคมไทยและคนไทยไม่ได้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีมีความหลากหลายทั้งในแง่วัฒนธรรม ศาสนา ชาติพันธุ์ และอีกมากมาย (สิริวรรณ ศรีพล, 2555) ความหลากหลายทางชาติพันธุ์นี้ส่งผลให้มีสัดส่วนเด็กเชื้อชาติไทยกับเด็กเชื้อชาติอื่นๆ ที่มาเรียนรวมกัน อาจทำให้บางครั้งเด็กเกิดความไม่เข้าใจในการแสดงพฤติกรรมบางอย่าง หากไม่ได้รับความเข้าใจที่ถูกต้อง อาจจะทำให้เด็กเกิดอคติและเกิดความขัดแย้งขึ้นได้ในภายหลัง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญต่อความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม ในเรื่องของการยอมรับความเหมือนและความต่างระหว่างบุคคล โดยระบุไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2560 ในมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย แต่ในบางครั้งครูผู้สอนอาจยังขาดความรู้ความเข้าใจในการนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลให้เด็กต่างวัฒนธรรมไม่สามารถเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เรียนกับชีวิตจริงในชุมชนได้ ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายไม่เห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน และนักเรียนต่างวัฒนธรรมมักจะทำกิจกรรมเฉพาะในกลุ่มของตน ไม่ยอมรับเพื่อนต่างวัฒนธรรม อาจนำไปสู่การเกิดอคติต่อกันในที่สุด (บุญญิตยง่วน, ปนัดดา ธนเศรษฐกรและวสุนันท์ ชุ่มเชื้อ, 2553)

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ทำให้การติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนต่างชาติทั่วโลกได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น มีการมุ่งเน้นการพัฒนา

ทักษะของเด็กไทยในหลายๆทักษะ โดยหนึ่งในนั้นคือ ทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural understanding) โดยเน้นความเข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน จึงควรเริ่มส่งเสริมความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมให้แก่เด็กปฐมวัย เนื่องจากเป็นวัยที่มีความสำคัญสำหรับการพัฒนาในทุกๆด้าน เด็กควรได้รับแนวคิดทักษะและทัศนคติที่เป็นรากฐานสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งรวมถึงการได้รับภาษา การสร้างความสัมพันธ์ และสร้างสังคมที่สงบสุขเจริญรุ่งเรืองและเป็นประชาธิปไตย รวมถึงการเคารพในสิทธิมนุษยชน การเห็นค่าของความหลากหลาย การต่อต้านอคติความอดทน และความยุติธรรม (UNICEF, 2006) โดยจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของการบูรณาการผ่านกิจกรรมต่างๆ โดยการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัย ควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม โดยการสร้างความเข้าใจว่าทุกครอบครัวมีประเพณีความเชื่อและวัฒนธรรมของตนเองและเราควรปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพและให้เกียรติ มีหลากหลายวิธีที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น หนังสือภาพ การประกอบอาหาร หรือการเล่าเรื่องราวร่วมกัน (Durand, 2016) ดังนั้นกิจกรรมประกอบอาหารก็เป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กปฐมวัยเกิดทักษะความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม เนื่องจากวัฒนธรรมอาหารของกลุ่มชนแต่ละกลุ่มนั้น เป็นภาพสะท้อนถึงวิถีชีวิต มีความแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น (สุทธาทิพย์ ชายผา, 2541) และการจัดกิจกรรมประกอบอาหารก็จะช่วยให้เด็กปฐมวัยเกิดทักษะความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม เนื่องจากกิจกรรมประกอบอาหารเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคม เด็กจะเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกันในกลุ่มโดยให้ความร่วมมือกับคนอื่น ๆ ภายในกลุ่ม โดยการแบ่งปันส่วนผสมต่างๆรวมถึงข้าวของเครื่องใช้ และยังได้เรียนรู้ภาษาคำศัพท์ใหม่จากวัฒนธรรมอื่น วัฒนธรรมจึงมีบทบาทสำคัญในด้านอาหารและการบริโภคอาหารสำหรับเด็กเพื่อให้เด็กได้รับการกระตุ้นให้มีการแลกเปลี่ยนสื่อสารกันเกี่ยวกับการปฏิบัติที่บ้าน ค่านิยมและทัศนคติของครอบครัวเกี่ยวกับวัฒนธรรมอาหาร (Branscombe & Goble, 2008)

เนื่องจากสภาพบริบทโรงเรียนของผู้ศึกษา ตั้งอยู่ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เนื่องจากมีเด็กที่อพยพตามพ่อแม่มาเรียนรวมกันกับเด็กเชื้อชาติไทย ปัจจุบันห้องเรียนปฐมวัยที่ผู้ศึกษาเป็นครูประจำชั้นมีเด็กที่มีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรม ประกอบไปด้วย เด็กที่มาจากวัฒนธรรมไทย เด็กที่มาจากวัฒนธรรมมุสลิม เด็กที่มาจากวัฒนธรรมมอญและเด็กที่มาจากวัฒนธรรมพม่า ทำให้การแสดงพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวันย่อมมีความแตกต่างกันไปบ้าง ทำให้บางครั้งเด็กเกิดความไม่เข้าใจในพฤติกรรมการแสดงออกทางวัฒนธรรมของผู้อื่นที่มีความแตกต่างไปจากตนเอง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการใช้ภาษาสื่อสาร การนับถือศาสนาที่ต่างกัน การแต่งกายและการรับประทานอาหาร ซึ่งในบางครั้งเด็กที่เป็นชนกลุ่มใหญ่มักจะเอาตนเองเป็นที่ตั้ง ทำให้เด็กที่มาจากต่างเชื้อชาติและเป็นชนกลุ่มน้อย จะรู้สึกแตกต่างและแปลกแยกไปจากผู้อื่น

ด้วยความสำคัญดังกล่าว ผู้ศึกษาได้เล็งเห็นว่าควรนำกิจกรรมการประกอบอาหารอาเซียนเพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม เป็นการวางรากฐานที่ดีในการที่เด็กปฐมวัยจะได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมและสามารถอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลายได้อย่างมีความสุข และเพื่อเป็นทางเลือกให้ผู้สนใจได้มีโอกาสนำผลการกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์สำหรับเด็กปฐมวัยในชั้นเรียนต่อไป

กรอบแนวคิดการศึกษา

ตัวจัดกระทำ

มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมประกอบ

อาหาร ดังนี้

1. ขั้นกระตุ้นความสนใจ
2. ขั้นสร้างความรู้
3. ขั้นสรุป

ตัวแปรตาม

การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัย
ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. การเข้าใจวัฒนธรรมตนเอง
2. การเข้าใจวัฒนธรรมผู้อื่น
3. การมีปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม

(The Australian Government Department of
Education, 2009)

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียน

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียนเพื่อส่งเสริมการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัยคละอายุ ผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนและมีวิธีการในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 3-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 9 คน ของโรงเรียนวัดชนอน (ศรัทธาสวรรณราษฎร์อุปถัมภ์) อำเภอ โพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยเด็กปฐมวัยทั้งหมดจำนวน 9 คน แบ่งออกเป็น เด็กที่มาจากวัฒนธรรมไทยจำนวน 4 คน เด็กที่มาจากวัฒนธรรมมอญ จำนวน 3 คน เด็กที่มาจากวัฒนธรรมพม่าจำนวน 1 คน และเด็กที่มาจากวัฒนธรรมอิสลามจำนวน 1 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวจัดกระทำ คือ การจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียน

ตัวแปรตาม คือ การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัยคละอายุ ประกอบด้วย ด้านการเข้าใจวัฒนธรรมตนเอง ด้านการเข้าใจวัฒนธรรมผู้อื่นและด้านการมีปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 3-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวัดชนอน (ศรัทธาสวรรณราษฎร์อุปถัมภ์) อำเภอ โพธารามจังหวัดราชบุรี โดยเด็กปฐมวัยทั้งหมดจำนวน 9 คน แบ่งออกเป็น เด็กที่มาจากวัฒนธรรมไทยจำนวน 4 คน เด็กที่มาจากวัฒนธรรมมอญจำนวน 3 คน เด็กที่มาจากวัฒนธรรมพม่าจำนวน 1 คน และเด็กที่มาจากวัฒนธรรมอิสลามจำนวน 1 คน

2. วัฒนธรรม หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิต ประเพณี และอาหารในประเทศอาเซียน ซึ่งในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมมอญ วัฒนธรรมพม่าและวัฒนธรรมอิสลาม เนื่องจากในชั้นเรียนของผู้ศึกษามีเด็กปฐมวัยที่เชื้อชาติต่างกัน 4 เชื้อชาติ ได้แก่ ไทย มอญ พม่าและอิสลาม อาหารที่จะเลือกเป็นขนมซึ่งเหมาะกับวัยของเด็ก เช่น วัฒนธรรมไทย คือ ข้าวต้มมัด วัฒนธรรมมอญและพม่า คือ ข้าวต้มหัวหงอก และวัฒนธรรมอิสลาม คือ ข้าวต้มใบกะพ้อ

3. การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม หมายถึง ความสามารถของเด็กปฐมวัยในการเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีความเข้าใจวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น แสดงออกต่อผู้อื่นที่มีวัฒนธรรมแตกต่างจากตนด้วยความเคารพและเท่าเทียมกัน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข การศึกษาค้นคว้าแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

การเข้าใจวัฒนธรรมตนเอง หมายถึง การที่เด็กสามารถบอกเล่าหรือถ่ายทอดความรู้ในวัฒนธรรมของตนเอง มีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนรู้วัฒนธรรมของตนเอง และแสดงความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง

การเข้าใจวัฒนธรรมผู้อื่น หมายถึง การที่เด็กสามารถบอกเล่าหรือถ่ายทอดความรู้ในวัฒนธรรมของผู้อื่น มีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนรู้วัฒนธรรมของผู้อื่น และยอมรับในวัฒนธรรมของผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

การมีปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม หมายถึง การที่เด็กรับฟังความคิด ความรู้สึกของผู้อื่นที่มีวัฒนธรรมแตกต่างจากตน ปฏิบัติต่อผู้อื่นที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมด้วยความเคารพ และแสดงความชื่นชมในวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างหลากหลาย

4. การจัดกิจกรรมประกอบอาหาร หมายถึง การจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรมผ่านทางการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร ได้แก่ วัฒนธรรมอาหารไทย วัฒนธรรมอาหารมอญ วัฒนธรรมอาหารพม่าและวัฒนธรรมอาหารอิสลาม และจากแผนการจัดประสบการณ์ประกอบอาหารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมุ่งเน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้ใช้ประสาทสัมผัสทุกด้าน ส่งเสริมทักษะด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นกระตุ้นความสนใจ เป็นขั้นที่จะช่วยให้เด็กเกิดความสนใจอยากเรียนรู้ โดยการใช้ประสาทสัมผัสผ่านสื่อของจริง โดยการชิมอาหารปริศนา (โดยอาหารที่นำมาให้ชิมนั้นไม่เป็นอาหารต้องห้ามของวัฒนธรรมใด และการชิมอาหารต่างวัฒนธรรมจะมีการสอบถามเพื่อขออนุญาตและได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองของเด็กทุกครั้ง) ในขั้นนี้เด็กจะได้เกิดความสนใจและเกิดความอยากเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารในวัฒนธรรมนั้นๆ ทั้งวัฒนธรรมของตนเองและวัฒนธรรมของผู้อื่น

ขั้นสร้างความรู้ เป็นขั้นที่让孩子ได้เรียนรู้และเกิดความคิดรวบยอด โดยการใช้ประสาทสัมผัสผ่านตนเองและวัฒนธรรมผู้อื่น พร้อมทั้งลงมือปฏิบัติจริง และได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรม ในขั้นนี้เด็กจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการที่บุคคลมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และการแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปในแต่ละวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้เด็กได้สร้างความเข้าใจอันดีงาม มีความเข้าใจวัฒนธรรมตนเองและผู้อื่น และสามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นบนความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข

ขั้นสรุป เป็นขั้นที่เด็กได้สะท้อนความคิด ความรู้สึกที่มีต่อวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น ในขั้นนี้เด็กจะได้เข้าใจถึงความเข้าใจในวัฒนธรรมของตนเอง และได้เข้าใจวัฒนธรรมของผู้อื่นที่มีความแตกต่างไปจากตน ทำให้เด็ก

สามารถมีปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม สื่อสารและเข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลายได้อย่างมีความสุข

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียน เพื่อส่งเสริมการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม

แผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียนเพื่อส่งเสริมการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัย จำนวน 24 แผน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นกระตุ้นความสนใจ 2) ขั้นสร้างความรู้ และ 3) ขั้นสรุป ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาหาค่าความสอดคล้อง จุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม สื่อ และการประเมินผล มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่าง 0.67-1.00

2. แบบสังเกตพฤติกรรมการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัย

แบบสังเกตพฤติกรรมการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัย เป็นรูปแบบเกณฑ์การให้คะแนน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1) ด้านการเข้าใจวัฒนธรรมตนเอง ประกอบด้วย

- 1.1 เด็กบอกเล่าหรือถ่ายทอดความรู้ในวัฒนธรรมตนเองได้
- 1.2 เด็กมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนรู้วัฒนธรรมของตนเอง
- 1.3 เด็กแสดงความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง

2) ด้านการเข้าใจวัฒนธรรมผู้อื่น ประกอบด้วย

- 2.1 เด็กบอกเล่าหรือถ่ายทอดความรู้ในวัฒนธรรมของผู้อื่นได้
- 2.2 เด็กมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนรู้วัฒนธรรมของผู้อื่น
- 2.3 เด็กยอมรับในวัฒนธรรมของผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

3) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม ประกอบด้วย

- 3.1 เด็กยอมรับฟังความคิด ความรู้สึกของผู้อื่นที่มีวัฒนธรรมแตกต่างจากตน
- 3.2 เด็กปฏิบัติต่อผู้อื่นที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมด้วยความเคารพ
- 3.3 เด็กแสดงความชื่นชมในวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างหลากหลาย

ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่าง 0.67-1.00

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้ศึกษาทำการสังเกตพฤติกรรมการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัย ระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ เวลา 9.00-10.30 น. โดยการบันทึกวีดิโอขณะจัดกิจกรรม

2. จัดกิจกรรมการประกอบอาหารอาเซียนตามแผนที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ไปใช้กับเด็กปฐมวัยคละอายุ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือวันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์
3. เมื่อทำการจัดกิจกรรมประกอบอาหารครบแล้ว ผู้ศึกษานำคะแนนที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียนมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้ศึกษาใช้สถิติวิเคราะห์ ดังนี้

1.1 ค่าเฉลี่ย (μ - μ)

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ - σ)

เปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างของคะแนนระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและวิเคราะห์เนื้อหา

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม ไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและเรียบเรียงเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียนมีพฤติกรรมการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมสูงขึ้น ดังตารางที่ปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียนในภาพรวม

(N=9)

การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม	คะแนนเต็ม	μ	σ
ก่อนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียน	27	9.33	0.50
หลังการจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียน	27	26.67	0.50

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยมีการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมสูงขึ้นหลังจากการได้รับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารอาเซียน โดยก่อนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และหลังการจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.50 คะแนน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมประกอบอาหารโดยแยกเป็นรายด้าน

การตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม	คะแนนเต็ม	ก่อนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียน		หลังการจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียน	
		μ	σ	μ	σ
1. ด้านการเข้าใจวัฒนธรรมตนเอง	9	3.00	0.00	9.00	0.00

2. ด้านการเข้าใจวัฒนธรรมผู้อื่น	9	3.22	0.44	9.00	0.00
3. ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม	9	3.11	0.33	8.67	0.50

(N= 9)

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยมีการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมสูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารอาเซียน โดยด้านการเข้าใจวัฒนธรรมตนเอง ก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.00 คะแนน และหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.00 คะแนน ด้านการเข้าใจวัฒนธรรมผู้อื่น ก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44 และหลังการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.00 คะแนน และด้านการมีปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม ก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.33 และหลังการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 คะแนน

ผู้ศึกษาได้ทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัยระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียน โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเข้าใจวัฒนธรรมตนเอง เด็กมีความเข้าใจในด้านวัฒนธรรมตนเองได้อย่างเห็นได้ชัด เด็กสามารถบอกได้ว่าตนเองเป็นคนเชื้อชาติใด สามารถไปสืบค้นข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับวิถีชีวิต ประเพณีและอาหารของวัฒนธรรมตนเอง แล้วนำกลับมาถ่ายทอด บอกเล่าให้ผู้อื่นฟังได้ เกิดความรู้สึภาคภูมิใจในวัฒนธรรมตนเอง

2. ด้านการเข้าใจวัฒนธรรมผู้อื่น เด็กมีพฤติกรรมการเข้าใจวัฒนธรรมผู้อื่นได้ดี ให้ความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้วัฒนธรรมของผู้อื่นมากขึ้น และสามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิต ประเพณีและอาหารของวัฒนธรรมผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง ยอมรับวัฒนธรรมของผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

3. ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนต่างวัฒนธรรมดีขึ้น มีความเห็นอกเห็นใจ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น พูดจาด้วยคำพูดสุภาพ เด็กเรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกัน ปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียม

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารอาเซียนเพื่อส่งเสริมการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัย ก่อนการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และหลังการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.67 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.50 คะแนน พบว่าเด็กปฐมวัยมีการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมสูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารอาเซียน

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

จากการบันทึกพฤติกรรมเด็กปฐมวัยระหว่างการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารอาเซียน สรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม 3 ด้าน คือ 1.ด้านการเข้าใจวัฒนธรรมตนเอง 2. ด้านการเข้าใจวัฒนธรรมผู้อื่น และ 3. การมีปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม เพิ่มมากขึ้น และอาหารในแต่ละวัฒนธรรมก็สามารถช่วยให้เด็กเกิดกระตือรือร้นทางวัฒนธรรมได้มากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ถือได้ว่าการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารอาเซียนสามารถส่งเสริมพฤติกรรมการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมให้เกิดแก่เด็กปฐมวัยได้ ซึ่งจากผลการสังเกตสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การเข้าใจวัฒนธรรมตนเอง เด็กสามารถไปสืบค้นข้อมูลต่างๆโดยการถามผู้ปกครองแล้วนำกลับมาบอกเล่า ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต ประเพณีและอาหารของตนเองให้เพื่อนในชั้นเรียนฟังได้ เช่น อาหารประเภทนี้เรียกว่าอะไร มีส่วนผสมอะไรบ้างและทำรับประทานในเทศกาลใด ยกตัวอย่างเช่น ข้าวต้มมัดของคนไทยมักจะทำเพื่อใส่บาตรในวันออกพรรษา ข้าวต้มหัวหงอกของคนมอญและพม่า ก็จะทำเพื่อใส่บาตรในวันออกพรรษาเช่นกัน ส่วนข้าวต้มใบกระพ้อของคนมุสลิมมักจะทำกันในวันฮารีรายอ (วันออกบวช) และเมื่อถึงเวลาทำกิจกรรม ก็ให้ความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้วัฒนธรรมของตนเอง คือตั้งใจทำกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ เด็กก็เข้าใจในเชื้อชาติของตนเอง สังเกตได้จากการตอบคำถาม เมื่อมีผู้อื่นมาถามเกี่ยวกับเชื้อชาติ เด็กก็จะยกมือขึ้นและกล้าพูดตอบพร้อมกับแสดงสีหน้ายิ้มแย้มด้วยความภาคภูมิใจว่าตนเองเป็นคนเชื้อชาติใด พร้อมทั้งพูดชื่นชมสิ่งต่างๆในวัฒนธรรมตนเอง

2. การเข้าใจวัฒนธรรมผู้อื่น เด็กให้ความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้วัฒนธรรมของผู้อื่น โดยสามารถไปสืบค้นข้อมูลต่างๆ เช่น การถามผู้ปกครองหรือผู้รู้ แล้วนำกลับมาบอกเล่า ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต ประเพณีและอาหารของผู้อื่น พร้อมทั้งสามารถบอกได้ว่าเพื่อนในห้องเป็นคนเชื้อชาติใดบ้าง และเมื่อถึงเวลาที่ต้องลงมือทำอาหารในวัฒนธรรมของผู้อื่นนั้น เด็กก็มีความตั้งใจและสนใจที่จะทำจนสำเร็จ มีความกล้าที่จะชิมอาหารในวัฒนธรรมของผู้อื่น เมื่อเพื่อนต่างเชื้อชาตินำอาหารมาให้ ซึ่งเป็นอาหารที่เด็กบางคนยังไม่เคยเห็นหรือรับประทานมาก่อน เด็กก็มีความยินดี ยอมรับที่จะชิมอาหารของเพื่อน รวมไปถึงมีความสนใจที่จะขอชิมอาหารหรือทดลองทำอาหารในวัฒนธรรมของผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

3. การมีปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม เด็กมีการยอมรับฟังความคิดเห็นและความรู้สึกของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจกัน เด็กเรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกัน เช่น เมื่อต้องทำกิจกรรมประกอบอาหารร่วมกันกับเพื่อนต่างเชื้อชาติ ที่เด็กจะต้องคิดส่วนผสมและร่วมกันลงมือปฏิบัติให้สำเร็จ เด็กก็จะพูดจาดีและไพเราะต่อกัน ยอมรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของเพื่อน แบ่งปันกัน และไม่รังเกียจหรือรังเกียจเพื่อนที่มีความแตกต่างไปจากตน ปฏิบัติต่อเพื่อนต่างเชื้อชาติและวัฒนธรรมอย่างเท่าเทียม และพูดชื่นชมสิ่งที่ดีในวัฒนธรรมของเพื่อน เช่น พูดชมรสชาติอาหารวัฒนธรรมของผู้อื่น

สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียน สามารถส่งเสริมการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัยให้เกิดขึ้นได้ ทำให้เด็กเกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมของตนเอง และได้เข้าใจวัฒนธรรมของผู้อื่นที่มีความแตกต่างไปจากตน ทำให้เด็กสามารถมีปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม สื่อสารและเข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลายได้อย่างมีความสุข

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยมีการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมสูงขึ้นหลังจากการได้รับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารอาเซียน อภิปรายผลการศึกษาดังนี้

ในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารอาเซียน ผู้ศึกษาได้ศึกษาหาข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับกระบวนการสร้างความตระหนักของ Good (1973) และแนวทางการจัดกิจกรรมประกอบอาหารหลากหลายวัฒนธรรมสำหรับเด็กของ Loewecke (2015) แล้วจึงได้ออกแบบกิจกรรมการจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียน เพื่อให้เด็กได้เกิดการตระหนักรู้วัฒนธรรม ซึ่งแนวทางการจัดกิจกรรมประกอบอาหารนั้นจะมุ่งเน้นให้เด็กได้ทดลองทำอาหาร ประยุกต์ด้วยวิธีการต่างๆ มุ่งเน้นไปที่แต่ละขั้นตอนการทำอาหารที่ต่างกัน สูตรอาหารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมจากนั้นให้เด็กแบ่งปันเกี่ยวกับประเพณีทางศาสนาหรือประเพณีของครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับอาหารกับผู้อื่น โดยในจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียน 1 อย่าง เด็กจะต้องเรียนรู้ด้วยกันทั้งหมด 6 วัน มีจำนวน 3 ขั้นตอน ซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้วัฒนธรรมตนเองและวัฒนธรรมผู้อื่นจากการไปสืบค้นหาข้อมูลจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมถึงการเชิญพ่อแม่ ผู้ปกครองมาร่วมเป็นวิทยากร ทำให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม อันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน เด็กจะเกิดความภาคภูมิใจและเข้าใจวัฒนธรรมตนเอง รวมถึงยอมรับและเข้าใจวัฒนธรรมผู้อื่น (จิตรลดา รัตนพันธ์, ชีววัฒน์ นิเจนตร, ชยพล วณิชและทวัช บุญแสง, 2560) รวมถึงมีการแบ่งกลุ่มคละเชื้อชาติ ให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยแบ่งกลุ่มเด็กที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เรียนรู้ในเรื่องเดียวกัน ทำให้เด็กเกิดการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากกว่าการเรียนรู้แบบกลุ่มเดียว (บัณฑิต ดุลยรักษ์และละเอียด จุลเอียด, 2550) เมื่อเด็กได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารครบทั้ง 3 ขั้นนี้แล้วก็จะเกิดการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมขึ้นมาได้ เหตุผลที่ผู้ศึกษาต้องใช้เวลา 6 วันในการจัดกิจกรรมประกอบอาหารอาเซียน เพื่อให้เด็กได้เกิดการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม ก็เนื่องจากว่า การตระหนักรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา ซึ่งการที่บุคคลจะตระหนักรู้ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น ก็ย่อมที่จะต้องมีความรู้ในเรื่องนั้นอย่างถ่องแท้เสียก่อน ซึ่งสอดคล้องกับ Good (1973) ที่กล่าวว่า เมื่อบุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าแล้วจะเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจ คือต้องมีความรู้ในสิ่งนั้น แล้วจึงจะนำไปสู่การเกิดความตระหนักได้ ซึ่งในการจะสร้างความรู้ทางวัฒนธรรมให้เด็กเกิดให้เกิดการเรียนรู้ทั้งวัฒนธรรมตนเอง วัฒนธรรมผู้อื่น และการมีปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างวัฒนธรรมกันนั้น ไม่สามารถจัดขึ้นในภายในเวลาอันสั้น เพราะฉะนั้นผู้ศึกษาจึงได้เลือกการจัดกิจกรรมเป็นระยะเวลาดังกล่าว ต่อไปในส่วนของการเลือกรายการอาหารที่จะนำมาจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กเกิดการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมนั้น ผู้ศึกษาก็ได้มีการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาหารทางวัฒนธรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละวัฒนธรรม แสดงให้เห็นถึงศาสนา ประเพณี และวิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งอาหารเป็นวัฒนธรรมด้านการกินที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของสังคมมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญในแต่สังคม (ศรดา นิตวรรการ, 2557) ซึ่งสอดคล้องกับ เสาวภา ศักยพันธ์ (2554) ที่กล่าวว่า อาหารเป็นวัฒนธรรมหนึ่งของมนุษย์ที่มีความเป็นรูปธรรมและสำคัญไม่น้อยไปกว่าวัฒนธรรมด้านอื่น ซึ่งวัฒนธรรมด้านอาหารของมนุษย์นั้นได้มีการพัฒนาและสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง จนกลายเป็นแบบแผนที่สามารถเรียนรู้และก่อให้เกิดนวัตกรรมและผลิตผลทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขต่างๆ และกาลเวลาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งอาหารนั้นได้รับการยอมรับว่าเป็น สิ่งที่ยังคงบอกถึงความเป็นมาของชาติพันธุ์ และสะท้อนถึงความเป็นมาของวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีและศาสนาของกลุ่มชนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างชัดเจน เช่น คนจีนนิยมกินฮะเก๋า คนไทยนิยมกินน้ำพริกปลาทุ คนอังกะรินิยมกินซูปกู คนมุสลิมไม่กินเนื้อหมู รวมถึงการออกไปสำรวจชุมชนและสอบถามจากผู้ปกครองที่มาจากหลายเชื้อชาติ ผู้ศึกษาจึงได้เลือกเป็นขนม เนื่องจากขนมเป็นสิ่งที่เด็กทุกคนชอบ จึงเป็นสิ่งที่จะนำมากระตุ้นความสนใจของเด็กได้เป็นอย่างดี และขนมทั้ง 4 ชนิดนี้เป็นขนมที่มีวิธีทำที่ง่ายไม่ซับซ้อนเหมาะกับวัยของเด็ก มีส่วนผสมที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น และที่สำคัญเป็นขนมที่สามารถสะท้อนให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์ทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม ประเพณีและ

การดำเนินชีวิตที่ต่างกันอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ บุชา ทงอุปการ (2553) ที่กล่าวว่า ประเพณีที่เกี่ยวกับอาหารการกิน นอกจากทำให้อาหารเป็นวิถีชีวิตแล้ว ยังเป็นส่วนหนึ่งของสังคมวัฒนธรรม และยังเป็นสัญลักษณ์ที่สะท้อนพรมแดนแห่งชาติพันธุ์อีกด้วย

จากผลสรุปของการทดลองเป็นรายด้าน การจัดกิจกรรมการประกอบอาหารอาเซียนเพื่อส่งเสริมการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม พบว่า ด้านการเข้าใจวัฒนธรรมตนเองมีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด เนื่องจากว่า กิจกรรมการประกอบอาหารอาเซียนที่จัดขึ้นกิจกรรมประกอบอาหารที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้วัฒนธรรมตนเองและผู้อื่นจากการลงมือปฏิบัติจริง ได้สืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเองทุกขั้นตอน สอดคล้องกับ แนวคิดทางการศึกษาของ Dewey (1859) ที่ว่า เด็กเรียนรู้ได้ดีจากประสบการณ์ตรง หรือเรียนรู้โดยการลงมือทำ (Learning by doing) และในการที่เด็กจะเข้าใจและเกิดการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมได้นั้น เด็กจะต้องมีการเข้าใจในวัฒนธรรมของตนเองก่อนเป็นอันดับแรก แล้วจึงไปเรียนรู้ทำความเข้าใจกับวัฒนธรรมของผู้อื่น และเนื่องจากเมื่อเด็กกลับไปสอบถามหาความรู้ทั้งวัฒนธรรมตนเองและวัฒนธรรมผู้อื่นจากผู้ปกครอง ซึ่งแน่นอนว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองย่อมมีความรู้และความเข้าใจในวัฒนธรรมของตนเองเป็นอย่างดี จึงสามารถ

บอกเล่าให้แก่ลูกหลานฟังได้โดยง่าย ต่างจากการที่เด็กสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมผู้อื่น ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครองเองก็ต้องไปหาความรู้จากแหล่งต่างๆ มาบอกเล่าให้ลูกหลานฟังเช่นกัน สอดคล้องกับทฤษฎีระบบนิเวศวิทยาของ Bronfenbrenner (1994) ที่กล่าวว่าบุคคลจะมีปฏิสัมพันธ์หรือมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมใกล้ๆ ตัว ได้แก่ คนในครอบครัว ความสัมพันธ์ในระดับนี้จะมีอิทธิพลมากที่สุดต่อพฤติกรรมของเด็ก

จากการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารอาเซียนเพื่อส่งเสริมการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัย บทบาทครูมีความสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเกิดความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม เนื่องจากครูเป็นบุคคลที่อยู่กับเด็กตลอดทั้งวันเมื่อเด็กมาอยู่ที่โรงเรียน และโรงเรียนก็เป็นสถานที่ซึ่งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกัน ต่างจากที่บ้าน เพราะเด็กก็จะอยู่กับเฉพาะครอบครัวและวัฒนธรรมของตนเองเท่านั้น ครูจึงจะเป็นผู้ที่สามารถคอยส่งเสริม โดยการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนอย่างเป็นมิตร ให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ผ่อนคลาย เกิดความสนุกและมีความสุขในการอยู่ร่วมกัน และที่สำคัญครูควรวางตัวเป็นกลาง ปฏิบัติกับเด็กทุกคนที่มีความแตกต่างกันอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมให้กับเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับ นพวรรณ ยอดธรรมและปิยะนันท์ ธีรณัชโชทร (2558) ที่กล่าวว่าครูผู้สอนสามารถสอดแทรกความตระหนักทางวัฒนธรรมให้กับเด็กปฐมวัยได้ในทุกครั้งที่สอน ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนด้วยการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การคัดเลือกกิจกรรมและสื่อวัสดุที่เหมาะสมนำมาใช้พัฒนาความตระหนักทางวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดองค์ความรู้และส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมความตระหนักทางวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในการทำกิจกรรม เนื่องจากกิจกรรมประกอบอาหารเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ไฟฟ้าและอาจทำให้เกิดอันตรายจากความร้อน บางครั้งอาจเกิดอันตรายขึ้นได้ เช่น มีน้ำมันกระเด็น หรือเด็กอาจจะโดนกระทะที่มีความร้อนสูงได้ ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องมีผู้ช่วยดูแลเด็กในการทำกิจกรรมทุกครั้ง

2. การให้เด็กกลับไปสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น ครูจะต้องมีการพูดคุยกับผู้ปกครองโดยตรงด้วยตนเองทุกครั้ง เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้น เมื่อเด็กนำข้อมูลที่ได้รับกลับมาถ่ายทอด และเนื่องจากผู้ปกครองมีหลากหลายเชื้อชาติอาจมีบางคนที่ไม่พูดภาษาไทยได้น้อย ครูควรเตรียมรูปภาพประกอบในการสื่อสาร เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน

3. การประกอบอาหารบางอย่างที่จะต้องใช้เวลาอันเกินในการทำกิจกรรม ครูอาจจะต้องเตรียมส่วนผสมที่สำเร็จแล้วมาสำรองไว้ เพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้าในการทำกิจกรรม

4. การจัดกิจกรรมประกอบอาหารในวันที่จะต้องให้เด็กเป็นผู้เตรียมวัตถุดิบและส่วนผสมมาจากบ้านเพื่อมาประกอบอาหารที่โรงเรียน ซึ่งบางครั้งอาจเกิดความผิดพลาด เช่น เด็กลืมนำมา หรือนำมาไม่พอ อาจจะทำให้กิจกรรมไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ ครูจึงควรเตรียมวัตถุดิบและส่วนผสมมาสำรองไว้

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากิจกรรมการประกอบอาหาร เพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถด้านต่างๆของเด็ก เช่น ทักษะการร่วมมือ หรือความสามารถในแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

2. ควรมีการศึกษาการตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม โดยใช้กิจกรรมอื่นๆที่มีความหลากหลายเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เช่น กิจกรรมศิลปะ หรือกิจกรรมบทบาทสมมติ

บรรณานุกรม

- จิตรลดา รัตนพันธ์, ชีรวัฒน์ นิเจนตร, ชยพล วดีชและทวัช บุญแสง. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนไทยและนักเรียนข้ามชาติในสถานศึกษา ปฐมวัยในจังหวัดพังงา. วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 4(1), 115-116.
- นพวรรณ ยอดธรรม และ ปิยะนันท์ หิรัญย์โชติธร. (2558). การจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้าน เพื่อส่งเสริมความตระหนักทางวัฒนธรรมในเด็กปฐมวัย. วารสารวิทยบริการ, 26 (3), 37-41.
- บัญญัติ ยงย่วน, ปณิดดา ธนเศรษฐกรและวสุนันท์ ชุ่มเชื้อ. (2553). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม ในโรงเรียนประถมศึกษา. โครงการวิจัย, สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงวัฒนธรรม.
- บัณฑิต ดุลยรักษ์และละเอียด จุลเอียด. (2550). ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่มีต่อการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดปัตตานี. ชุดโครงการวิจัยสุขภาวะและพหุวัฒนธรรมศึกษา, สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บุษบา ทองอุปการ. (2553). ภูมิปัญญาอาหารมอญ หมู่บ้านมอญ สังขละบุรี. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2561. เข้าถึงได้จาก: <http://rlocal.kru.ac.th/index.php/th/2013-12-09-04-40-44/485-2015-08-24-08-20-18>
- ศรุดา นิตวีรการ. (2557). วัฒนธรรมอาหารไทย...จากอดีตสู่ปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สิริวรรณ ศรีพล. (2555). การศึกษาผลการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนพหุวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนในสถานศึกษา. สถาบันวิจัยและพัฒนา, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุทธาทิพย์ ขายผา. (2541). โภชนศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น.
- เสาวภา ศักยพันธ์. (2554). การปรับปรุงและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมอาหารไทลื้อในเขตล้านนา. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงวัฒนธรรม.
- Branscombe & Goble. (2008). Infants and toddlers in group care: Feeding practices that foster emotional health. YC Young Children, 63(6), 28-33

- Bronfenbrenner, U. (1994). Ecological Model of Human Development. International Encyclopedia of Education, 3(2), 37-43.
- Good, Carter V. (1973). Dictionary of Education. New York: Mc Graw Hill Book.
- Heather Loewecke. (2015). Food as a Foundation for Global Understanding. Retrieved July 15 2018, Available: <https://www.edweek.org/teaching-learning/opinion-food-as-a-foundation-for-global-understanding/2015/09>
- Shana Durand. (2016). Sharing Diverse Culture in Early Learning Setting. Retrieved August 20 2018, Available: <https://www.geteduca.com/blog/sharing-diverse-cultures-early-learning>
- Stephen Tam. (2551). จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) และการเล่าเรียนในโรงเรียน (แปลจาก John dewey and Schooling โดย เพ็ชรรัตน์ จันทน์แสนวิไล). Retrieved June 28 2018. Available: <http://www.thaibts.com/html/teaching.html>
- UNICEF. (2006). Guidelines for Early Childhood Development Services. Retrieved August 23 2018, Available: https://www.westerncape.gov.za/text/2010/12/guidelines_for_early_childhood_2_rec_29052006.pdf

